

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen maksuvyöhykeselvitys

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Maksuvyöhykeselvitys

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenneohjelmassa 2025 tavoitteeksi on asetettu matkustajamäärien kasvattaminen 20 % eli 1,2 miljoonalla matkalla vuoteen 2025 mennessä. Tavoitetta tuetaan mm. lippujen kilpailukykyisellä hinnoittelulla. Joukkoliikenneohjelman jatkotyönä käynnistetyssä maksu-
vyöhykeselvityksessä on tutkittu eri vaihtoehtoja kilpailukykyiseen hinnoitte-
luun erityisesti Kuopion ja Siilinjärven välisessä kaupunkiliikenteessä (linjat 30–40).

Kuopion kaupunkiseudulla tehdään nykyisin reilut 6 miljoonaa matkaa vuosi-
sittain. Lipputulot ovat noin 9,0 miljoonaa euroa / vuosi (alv 0 %). Kuopio tu-
kee joukkoliikennettä noin 4,2 miljoonalla eurolla ja Siilinjärvi 0,9 miljoonalla
eurolla vuodessa. Valtionapua saadaan kaupunkiseudulle noin 1,0 miljoonaa
euroa vuodessa.

Maksuvyöhykkeet

Kuopion kaupunkiseudulla käytössä olevassa Waltti -lippujärjestelmässä lip-
pujen hinnoittelu perustuu neljään vyöhykkeeseen. A-vyöhykkeeseen kuuluu
Kuopion kaupunkiliikenteen alue ja B-vyöhykkeeseen Siilinjärven kaupunki-
liikenteen alue. Siilinjärven maaseutualueet ovat C-vyöhykkeellä ja Kuopion
maaseutualueet C- ja D-vyöhykkeillä.

Maksuvyöhykeselvityksen vaihtoehdot

Lippujen hinnoittelun ja vyöhykkeiden mahdollisten muutosten sekä kunta-
kohtaisen lisätuen kannalta katsottiin olennaiseksi tarkastella kaupunkiliiken-
teen linjojen 30–40 matkustamista. Waltin taustajärjestelmästä saatujen tie-
tojen perusteella tarkastelujen lähtöoletuksena on ollut, että ennen klo 13 ta-
pahtuvat nousut jakautuvat Kuopiolle 23 % ja Siilinjärvelle 77 %. Tarkastelus-
sa ei ole huomioitu koululaislippuja, Kelan tukemia opiskelijalippuja eikä
Matkahuollon lipuilla tehtyjä nousuja ja nousukorvauksia.

Työtä ohjannut ohjausryhmä valitsi tutkittavaksi neljä tarkasteluvaihtoehtoa,
jotka on esitelty alla.

Perusvaihtoehdossa kustannustason noususta puolet siirretään lippujen hin-
toihin. Siten vuoteen 2025 mennessä lippujen nimellishinnat nousevat, mutta
inflaation huomioivat reaali hinnat laskevat. Vuoden 2017 hintatasoon muun-
nettuna lipputulot toimivalta-alueella laskevat 4 %, nousut lisääntyvät 1,7 % ja
tuki kasvaa 6,4 %.

Vaihtoehdossa 1 nykyistä A-vyöhykettä laajennetaan Siilinjärvelle siten, että
kaupunkiliikenteen alue kuuluu kokonaisuudessaan A-vyöhykkeeseen. B-
vyöhyke jää virtuaalivyöhykkeeksi A- ja C-vyöhykkeiden väliin. Tässä vaihto-
ehdossa kokonaislipputulot laskevat 3,5 % ja matkustus kasvaa noin 40 000
nousulla/vuosi (7 %). Kuopion tuki kasvaa noin 70 000 euroa/vuosi ja Siilin-
järven noin 210 000 euroa/vuosi. Muutoksessa matkat Siilinjärven maaseu-
dulta sekä Kuopion Maaningalta, Nilsiästä ja Vehmersalmelta Siilinjärven

30.11.2017

keskustaan kallistuvat, koska matkoihin tulee yksi vyöhyke lisää. Vaihtoehto nostaa lippujen hintoja myös Kuopion toimivalta-alueen ulkopuolelta Siilinjärvelle.

Vaihtoehdossa 2A Kuopion ja Siilinjärven välisten sekä kaikkien muiden kahden vyöhykkeen matkojen lippujen hinnat alenevat 28 % ja kaikkien vyöhykkeiden sisäiset matkat ovat samanhintaisia nykyisen A- ja B-vyöhykkeen sisäisten matkojen hintojen kanssa. Kokonaislipputulot laskevat 2,4 % ja matkustus kasvaa 30 000 nousulla/vuosi. Kuopion tuki kasvaa noin 50 000 euroa/vuosi ja Siilinjärven 140 000 euroa/vuosi.

Vaihtoehdossa 2B Kuopion ja Siilinjärven välisten sekä kaikkien muiden kahden vyöhykkeen matkojen hinnat alenevat 18 % ja D-vyöhykkeen sisäisten matkojen hinnat alennetaan C-vyöhykkeen sisäisten matkojen hintaisiksi. Kokonaislipputulot laskevat 1,5 % ja matkustus kasvaa 20 000 nousulla/vuosi. Kuopion tuki kasvaa noin 30 000 euroa/vuosi ja Siilinjärven 90 000 euroa/vuosi.

Ohjausryhmän suositus Ohjausryhmän suosituksena on, että tässä vaiheessa ei maksuvyöhykkeisiin tehdä muutoksia ja lippujen hintoja tarkistetaan liikennöintikustannusten kasvun mukaisesti.

Ohjausryhmän Siilinjärven edustaja esitti eriävän mielipiteensä. Siilinjärven tavoite on A-vyöhykkeen laajentaminen tai lippujen hintojen alentaminen vaihtoehdon 2A tai 2B mukaisesti. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kuntien lisätukea joukkoliikenteelle vaihtoehdosta riippuen 120 000–300 000 euroa/vuosi, kun otetaan lipputulojen vähenemisen lisäksi huomioon matkustajamäärän kasvusta syntyvä tarve liikenteen lisäämiselle.

Kuntakausionlippu Waltti-järjestelmässä on mahdollista perustaa ja myydä kuntakausionlippuja. Kuntakausionlipun asiakashinta voidaan hinnoitella nykyistä alhaisemmaksi. Kuntakausionlippu on aina henkilökohtainen ja sitä myydään vain sovittun tai sovittujen kunnan asukkailla. Joukkoliikenneyksikkö selvittää yhteistyössä LMJ:n kanssa kuntalaisuuden tarkistamista. Kuntakausionlippu voi olla 30 päivää, 90 päivää, 180 päivää tai vuoden pituinen kausilippu. Kuntakausionlippu voisi olla yksi vaihtoehto myydä siilinjärveläisille lippuja edullisempaan asiakashintaan. Näin Siilinjärven kunnan tuki kohdentuisi täysin siilinjärveläisille. Kuopion kaupunki laskuttaisi lippujen hinnan erotuksen Siilinjärven kunnalta toteutuneiden myyntien mukaisesti. Kuntakausionlippuja on tällä hetkellä Ely-keskuksien lippuvalikoimissa.

Vaikutukset Kaikissa maksuvyöhykeselvityksen vaihtoehdoissa Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan joukkoliikenteeseen osoittama tuki kasvaa. Selvityksessä ei ole huomioitu koululaislippuja eikä Kelan koulumatkatuetta lippuja. Näin ollen lipputulomenetys on maksuvyöhykeselvityksessä arvioitua suurempi. Lippujen hinnan alentaminen aiheuttaa matkustajamäärien kasvun ja sitä kautta liikenteen lisävuoroja tilaamista joudutaan tarkastelemaan. Alueiden kasvun myötä kasvaviin joukkoliikenteen kustannuksiin on myös tulevaisuudessa varauduttava.

Waltti- lippujärjestelmä ja nykyiset vyöhykkeet on ollut Kuopion seudun joukkoliikenteessä käytössä kesästä 2015. Alun muutoksen jälkeen, asiakaspalautetta liittyen vyöhykkeisiin ja maksuihin on tullut yksittäisiä. Siilinjärven Vuorela / Toivala- alueilta on tullut joitakin palautteita lippujen hintojen tarkistamisesta. Muutoin palautteet ovat liittyneet opiskelijalippujen hintoihin maaseutuvyöhykkeille, joihin on tulossa muutos vuoden 2018 alussa. Walttiin

30.11.2017

ja vyöhykepohjaiseen hinnoitteluun siirtyminen on ollut iso muutos. Lipunmyynnissä ja joukkoliikenneyksikössä on tehty pitkäjänteistä neuvontatyötä asiakkaille vyöhykkeisiin ja lippuihin liittyen. Jos maksuvyöhykkeitä muutetaan, tämä neuvontatyö ja asiakkaiden hämmennys muuttuneesta järjestelmästä alkaa uudelleen.

Mikäli päädytään tarjoamaan siilinjärveläisille kuntakaasilippua, kustannukset ja tuki voidaan kohdentaa siilinjärveläisille. Kuntakaasilipun hinnoittelu ja lippuun liittyvät ehdot tuodaan joukkoliikennelautakunnan käsittelyyn.

Esitys

Esitän, että Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta hyväksyy ohjausryhmän suosituksen maksuvyöhykeselvityksestä sekä, että kuntakaasilipun käyttöönottamista selvitetään edelleen.

Valmistelija

Hanna Väätäinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5318

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Esittelijä poisti asian esityslistalta.

